

Musea op het net

De rubriek 'Musea rondom de Zuiderzee' gaat plaats maken voor een nieuwe, vergelijkbare rubriek over websites van musea. Daarvoor kijken we over de grenzen van het voormalige Zuiderzeegebied. De sites van musea in de hele wereld komen in aanmerking, mits de aard en de functie overeenkomsten vertonen met die van het Zuiderzeemuseum.

De computerdichtheid in Nederland is de laatste jaren sterk toegenomen; vrijwel iedereen heeft toegang tot het internet. Het onderwijs zou niet meer zonder kunnen, zoals veel leerlingen maar al te goed weten. In sterke mate verdringt het net de plaats van de traditionele, informatieve bibliotheek.

Deelname van de cultuur- en erfgoedsector in de informatie- en communicatietechnologie is een speerpunt van het Europese cultuurbeleid. En ook op landelijk niveau worden de mogelijkheden van digitale informatieverzanding hoog geschat. Het is dan ook niet verwonderlijk dat heel veel Nederlandse musea websites hebben ontwikkeld of daarmee doende zijn. Zo'n website met informatie en plaatjes van de collectie is slechts het topje van een ijsberg, waarbij de enorme hoeveelheid voorbereidend werk voor de internet-gebruiker verscholen blijft.

Rijksmuseum voorbeeldig

Waar sommige musea er zeer snel bij waren met hun website, heeft het Rijksmuseum Amsterdam langer gewacht. De site (www.rijksmuseum.nl) is echter formidabel en overtreft sites van voorlopers als het Louvre (www.louvre.fr). In de grote dagbladen, zoals NRC Handelsblad zijn dan ook lovende recensies verschenen. Een vergelijking kunt u zelf

maken, bijvoorbeeld met het Stedelijk Museum (www.stedelijk.nl) of met de Tate Gallery (www.tate.org.uk), dan

(www.hermitage.ru)

(www.louvre.fr)

wel met de Hermitage in Petersburg (www.hermitage.ru). Naast sites van afzonderlijke musea geven ook netwerken, waarin musea

participeren, veel bezoekplezier. Canadian Heritage Network (www.chin.com) en SCRAN (www.scran.ac.uk), dat voor de scholen in Schotland ontwikkeld is, zijn de moeite waard. Hoewel de lust haast onbedwingbaar is om al in dit artikel de eerste museumsite te recenseren, bewaren we deze primeur tot het volgende Peperhuis. Eerst is de vraag aan de orde in hoeverre het internet de rol en functie van musea kan beïnvloeden.

Voorheen vormden boeken, catalogi en tijdschriftartikelen belangrijke media voor musea. De hoge productiekosten en de geringe oplage maakten de uitgave ervan ook voor het Zuiderzeemuseum vaak een probleem en we zijn er dus mee gestopt. Met het internet kunnen de belangstellenden voor het museum op het tijdstip dat het hen schikt museale informatie verzamelen en raadplegen. Een website, die voorzien is van goede links naar andere collecties en informatiesystemen heeft daarbij een grote meerwaarde.

Nieuwe rol

Ooit is de vrees geuit dat het virtuele museumbezoek de plaats gaat innemen van het echte museumbezoek. Of die vrees gegrond is, zal pas na langere tijd blijken. Vooralsnog is er winst, bijvoorbeeld waar het educatieve bereik van musea voor het onderwijs vele malen groter is geworden dan voorheen of waar bekendheid met een museum via internet het bezoek stimuleert. Het mag duidelijk zijn dat een virtueel museumaanbod een specifiek product is met eigen doelgroepen. Dit impliceert dat musea hun werkwijze zullen (moeten) aanpassen. Ze zullen afwegen welke onderdelen van hun presentatie gecombineerd kunnen worden met een web-aanbod of vanwege een

web-product kunnen ophouden te bestaan.

De positie van veel historische musea zou dan in het geding kunnen komen. Terwijl kunstmusea unieke uitingen van kunst presenteren, die vaak het beste tot hun recht komen wanneer men ze echt ziet, tonen historische musea veel alledaagser voorwerpen die sterker gaan spreken naarmate de presentatie beter aansluit bij de informatiebehoefte van de belangstellenden. De kans is niet denkbeeldig dat traditionele opstellingen het veld zullen ruimen voor web-presentaties, vooral ook omdat virtueel meer en interessantere objecten opgenomen kunnen worden en web-presentaties nu al met een hoger gehalte aan spel, mysterie en 'fun' kunnen worden gebouwd dan ooit met tentoonstellingsbudgetten denkbaar is. De interactiviteit die mogelijk is, zoals een discussiegroep met andere gebruikers en met de museumconservator of het kunnen manipuleren en driedimensionaal kunnen 'hanteren' van objecten, bevordert die aantrekkelijkheid nogmaals.

Terwijl het internet nog maar enkele jaren oud is, bestaan er nu al voorbeelden van sites, waarbij 'bezoekers' in het antieke Rome rondlopen en tempels, villa's en woonhuizen betreden. En er is een website, waarin de beroemdste bouwwerken ter wereld driedimensionaal worden gepresenteerd. Dan is het alleen nog maar een kwestie van geld, of u kunt virtueel scheep gaan met een vissersboot uit de Schepenhals en kiezen voor het vaargebied en de weersomstandigheden waarbij u denkt de meeste vis te verschalken.

En als u vervolgens in het museum het origineel bewondert, dan beleeft u daar veel meer plezier aan dan zonder die

virtuele ervaring.

Voor een sluiting van het Zuiderzeemuseum hoeft u dus niet te vrezen, ook omdat het concept ervan en de toeristische dimensie in het tijdperk van de informatietechnologie uniek zullen blijven. Maar op termijn ligt het samengaan van veel andere musea, die hun presentatiefunctie zullen inruilen voor de virtualiteit, zeer waarschijnlijk in het verschiet. En dan treedt een concentratie op naar enkele met archieven, bibliotheken,

pleegd kunnen worden. Dat geeft nieuwe mogelijkheden om geschiedenis vanuit de woonkamer als een mondiale categorie en dus in een mondiale betekenis te bezien. Er zijn echter ook gevaren. Er bestaat nu al een tendens tot monopolisering van digitale informatie bij enkele commerciële bedrijven. En de industrie staat te trappelen om beeldrecht-exploitatie van musea en overheden (op) te kopen. Een voorbeeld is Microsoft dat al weer enige tijd geleden de rechten op de Hongaarse

staatscollecties verwierf in ruil voor de plaatsing van PC's op elke Hongaarse school.

Ook de sponsoring van de site van de Hermitage door IBM zal niet geheel belangeloos zijn. Belangstelling voor de rechten op de collectie van het Zuiderzeemuseum is nog niet geuit, hoewel die onder elektronische uitgevers mogelijk al wel bestaat.

Het Zuiderzeemuseum sloot zich al enkele jaren geleden aan bij een Europees samenwerkingsverband met het doel samen te werken met de industrie. Maar door de besloomingen van onder meer de herinrichting van het binnenmuseum waren we daarin niet erg actief.

Het nieuwe 'Beleidsplan 2001-2004, Trefpunt van culturen' geeft echter meer armslag voor digitalisering. Daarin komen onder meer de eventuele samenwerking in het project Maritiem Digitaal en het realiseren van digitale exposities aan de orde.

Robert Zijp

(www.tate.org.uk)

(www.stedelijk.nl)

monumentenzorgers en archeologen samenwerkende en geïntegreerde bewaar-instituten met online-publieks producten, die wereldwijd geraad-